

PIÁRFUTÁR

A Dugonics András Piarista Gimnázium Lapja

2006. február, IV. évfolyam 2. szám

SZALAGAVATÓ BÁL

Jó estét kívánok, Isten hozott mindenkit. Szülőket, vendégeket, tanárokat, diákokat, és elsősorban az est fénypontjait: ifjú elsőbálozó hölgyeket és urakat!

Nem tudom, hogy valaha gondolkoztunk-e azon, hogy mit jelent ez a szép magyar köszöntés: Isten hozott.

Isten hozott bennünket össze itt egymás számára, egymásnak ajándékozott most – legalábbis erre az estére. Ez, azt hiszem, a szülők esetében igazán érvényes, hogy 18-20 évvel ezelőtt elfogadtak benneteket. Ajándékként az Úristen kezében. Nagyon sok örömük volt bennetek valószínűleg, és persze voltak gondok is, problémák és nehézségek.

Azt hiszem, ha most rátok néznek, büszkeség és öröm tölti meg a szívüket, és ismét hálát tudnak adni az Úristennek, hogy benneteket annak idején nekik ajándékozott.

Meg szeretném köszönni a tanáraitoknak és a jelenlévőknek és azoknak is, akik nincsenek itt, hogy bennetek elvezettek idáig, a felnőtté válás küszöbéig. Az életük egy kis darabját ajándékozták nektek, amikor neveltek, tanítottak benneteket.

És persze szeretném megköszönni a 11.-eseknek, akik hónapok óta lázas tervezgetésekben, az utolsó hetekben pedig munkával próbálták ezt a napot felejtetlenné tenni a számotokra. Remélhetőleg sikerül is nekik.

Hiszem, hogy majd nagymama és nagypapa korotokban visszaemlékeztek erre az estére, erre az első bálra.

Mert igaz az a mondás, hogy a bál olyan, mint a fiatalság, legjobb benne a visszaemlékezés.

Köszönöm nektek is, elsőbálozók, ezt a készüléket, amivel próbáljátok számunkra igazán ünnepélyessé, széppé, elegánssá tenni ezt a mai estét. Hiszen a táncpróbák, amik idő-

és energiaigényesek voltak, sokszor bizony áldozatot követeltek tőletek is. Néha nézeteltérés is adódott belőle, de végül is vállaltátok, és ez egy nagyszerű dolog.

A XIX. század végén egy újságíró azon kesereg, hogy a mai világban – a XIX. század végén – az igen nagy számú bálók már nem olyan meghittek, mint az 50-60 fős vendégseregnek szervezett zártkörű bál. Ha itt szétnézek a 800 fős vendégseregen, akkor azt kell mondanom, hogy itt a bál eleganciája, meghittsége megmaradt az óriási létszám ellenére. Büszkeség tölt el, amikor arra gondolok, hogy talán Szegeden nincs még egy olyan rendezvény, mint a Karolina és Piarista bál, ahol ennyi ember ennyire jól szervezeten kultúraltan, nyugodtan tud együtt bálozni, egymásnak örülni. Ez egy nagyon nagy érték, örülünk ennek és legyünk büszkék. A bál nem csak öröm, hanem egy kis feszültség is, szorongás is adódik néha előtte is meg közben is.

Ennek tanulságaképpen szeretnék felolvasni egy a XX. század elején a Szegedi Naplóban megjelent újságcikkéből egy részletet, amely a Tisza Evezős Báljáról szól. Olvasva ezt a cikket, az jutott eszembe,

hogy a körülmények ugyan változnak, de az ember nem.

Tehát a Tisza Evezős Bál rendezői elküldik a meghívókat, és jó tanácsokat is mellékelnek a meghívók mellé:

„Jó tanács hölgyeknek:

Mint vagyon, a táncoltatás mesterségét a hölgyek a bálon kívül is szívesen gyakorolják régi szokásaikhoz híven, megengedjük, hogy a hölgyek táncra kérjenek urakat. A bál rendezőségnek az a vágya, hogy a táncból mindenki egyformán vegye ki a részét. Azért elsősorban a táncból észrevehetően húzódo urak kérhetők fel. A rendezőség megígéri a hölgyeknek, hogy direkt e célra kialakított tánckurzusokon kioktatott szegedi és Szeged-vidéki összes jól táncoló urak itt lesznek. Figyelmeztetés az urak számára: az urak a hölgyek részéről mindennemű molesztálást szó nélkül elviselni tartoznak, és a táncra való felkérésnek gondolkodás nélkül eleget kell tenni még azon uraknak is, akik a táncművészetnek nincsenek birtokában.

Az urak részéről megnyilvánult közóhajra viszont a leköszöntést engedélyezzük, viszont ezen joggal visszaélni tilos. Vitás esetekben a rendezőség tagjaiból alakult zsűri dönt.

Kérés a bálnéphez: Ne feledjék, hogy valamikor ők is gardírozottak voltak. Kérésünk ezért az, hogy a gondolataikra bizottaknak minden kérését teljesítsék, és szórakozásukat a rendezőséggel együttműködve mozgósítsák el.”

Ezen gondolatok megszívlelése után további nagyon szép estét, nagyon jó szórakozást és felejtetlenné együttlétet kívánok.

Ezennel megnyitom a bált.

Lépes M. Katalin igazgató nővér
beszéde a szalagavató bálon

HALOTTAINK

SCULTÉTY KÁLMÁN

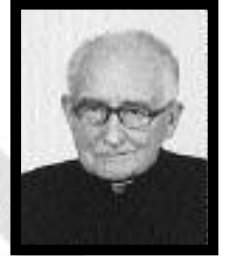
Kálmán bácsi 1916. augusztus 24-én született Szegeden. Gimnáziumi tanulmányait a mi iskolánkban végezte, majd nagyapjának két testvérét (Pap János és Pap József) követve 1934. augusztus 27-én beöltözött a piarista rendbe. Egy évvel később tett egyszerű fogadalmat Vácott. 1935-től a

Kalazantinumban teológiát, 1936-tól a teológia mellett a pesti egyetemen matematikát és fizikát tanult. 1939-ben tett ünnepélyes fogadalmat, 1941-ben szentelték pappá és ugyanebben az évben szerezte meg tanári diplomáját. 1941-ben Mosonmagyaróváron kezdte meg tanári munkáját. 1943-tól 1945-ig az újonnan nyitott szabadkai iskolában dolgozott, 1945-től a tartományfőnök Kecskemétre helyezte, előbb gimnáziumi tanárként, majd kollégiumi igazgatóként tevékenykedett 1948-ig. Az államosítás után 1950-ig a piarista templomban volt lelkész. 1950 őszétől 1956-ig ismét a kecskeméti iskolában gimnáziumi tanár. 1956-tól az édesanyját ápolta Szatymazon egészen 1976-ig. 1976-tól Szegeden élt nyugdíjasként a hűgánál és különböző templomokban volt kiegészítő lelkész. 1993-ban beköltözött az ismét működni kezdő szegedi rendházba. 1999-ben átköltözött az új rendházba és ettől kezdve vicerectorként is segítette a kicsiny közösséget. Életerejé az évek előrehaladtával egyre fogyott, az utolsó másfél évet már szobája fogságában töltötte. Február 13-án tért haza az Úrhoz.

2006. március 3-án, pénteken 11 órakor szentmisét mutatunk be lelki üdvéért a piarista templomban. Ugyanezen a napon 12 órától a Belvárosi Temetőben – a Piarista Sírkertben – helyezzük örök nyugalomba.

HAVAS JÓZSEF

Szegeden született, 1931. február 22-én. Néhány év múlva Budapestre költöztek, a piaristák ottani gimnáziumában tanult. Az érettségi után 1949. augusztus 27-én belépett a piarista rendbe. 1950-től 1957-ig teológiát tanult a rend főiskoláján, egyetemi tanulmányai során matematika-fizika szakos tanári diplomát szerzett. 1956. július 16-án szentelték pappá, a forradalom napjaiban már papként siethetett sebesültek és haladók segítségére. 1957-ben matematika-fizika tanárként Kecskeméten állt a diákok szolgálatába. 1980-ig vagy ott, vagy Budapesten találjuk, Pesten igazgatóhelyettes is. Éneket tanít a kispapoknak, egy ideig előljárójuk is. 1980-ban veseátültetésen esett át, majd újra tanít. 1990-ben egy évre az újjáalakuló szegedi rendházba került, majd több mint egy évtizedre Sátoraljaújhelyre. Mind a két helyen a piarista oktató-nevelő munka újjászervezésén munkálkodott. 2005-ben ismét Budapestre költözött, ám decembertől kórházban töltötte élete hátra levő napjait, ahol hirtelen jött betegségét csodálatos türelemmel, humorral, alázattal, példamutatóan viselte.

Felvidéki lesiklások

Az idei sítúra nagy izgalomba hozta a diákokat és tanárokat egyaránt. Február 5-én, amint megérkeztek a buszok, bepakoltuk a táskáinkat és felszereléseinket. A vasárnapi szentmise után, 11-kor indultunk el a Tátra irányába. Az út hosszú volt és kimerítő, így a társaság nagy része aludt (főleg a 11. évfolyam diákjai, akik előző éjszaka felszolgáltak a szalagavató bálon).

Este 6-kor megérkeztünk rózsahégyi szállásainkra. (Any nyit érdemes tudni, hogy a piaristák 1729 és 1922 között Rózsahegyen is tartottak fenn iskolát.) A 7. és 8. évfolyam diákjai (35 fő) Boczor tanár úrral, Dékány tanár úrral és Valaczka János Pál kalazantínerral voltak elszállásolva. A többi osztály (50 fő) pedig Németh tanár úrral, László tanár úrral, Molnár Lehel és Újhelyi Zsigmond prenovíciusokkal. A szállások kényelmesek voltak, nálunk esténként lehetett asztaliteniszezni, szaunázni vagy kártyázni. A szálláshelyen a kollégiumi és iskolai szabályok voltak érvényben. Reggelire lek-várt és felvágottat kaptunk, vacsorára pedig főtt ételt.

Második nap a reggeli után egyből elindultunk a pályára, Fenyőházára. Eleinte az egész társaság bosszankodott, mert nagyon kicsi volt a pálya, de szerencsére hamar megkedveltük a helyet. A felvonó viszonylag olcsó volt, bár nem volt túl kényelmes. A kezdők a tanárokkal gyakoroltak, ám a haladók egyből nekivágtak a pályának. A síelők mellett sok lelkes diák snowboardozni indult. Gyönyörű volt a táj,

így néhányan pihenésképpen elfeküdtünk a hóban és fényképeztünk a hegyeket.

A tanároknak és néhány segítőkész diáknak köszönhetően a kezdők hamar belejöttek a síelésbe, így ők is elindulhattak a magasabb pályákra. A merészebb diákok az erdőben síeltek, ahol eleinte akadályok fogadták őket: főleg a tuskókra kellett vigyázni. Az erdei síelésbe később néhány tanár is bekapcsolódott. Idén sajnos elmaradt a szokásos síverseny.

Később a rózsahégyi pályára mentünk, amely drága volt, de nagyon sok élményt nyújtott számunkra. Felvonókabinokkal mentünk a hegyre, ott pedig újabb felvonók vártak minket, melyek a fekete és piros pályákra vittek fel. Elég sok ugrató várt ránk, és az erdő is sok élményt nyújtott. Volt ott egy közel háromkilométeres pálya, ezen ereszkedtünk le a hegy lábáig. Ám Rózsahégy sincs tövis nélkül: a pálya nem volt teljesen biztonságos. A legnagyobb veszélyt a jég és nagy tömeg jelentette. Volt

olyan ügyes ember, aki eltörte a saját lécét...

A nehézségek ellenére szomorúan indultunk haza február 9-én este. Másnap hajnalban fél 4-kor érkeztünk meg az iskola elé. Gyorsan kipakoltuk a léceket, s végre saját ágyainkban térhettünk nyugovóra. Ma is örömmel gondolunk vissza mindannyian a síeléssel töltött szép napokra és várjuk a következő telet, hogy újból élvezhesük a felvidéki hegyeket és a puha havat.

Varga Iván 11. b

Fotó: Sándor Viktor 7.a

Egy szalagtűző szentmise képei

„Az égben bál van, minden este bál van...”

Február 4-én, a szalagavató bálunkon is így volt ez! Hatalmas élmény volt, ami sajnos nem jön vissza többet. Most már csak a fényképek és videók nézegetése, az új barátaink és az emlékeink maradtak meg. Soha nem fogjuk elfelejteni.

Szombaton már reggel mindenki lázban égett, nem hitük volna, hogy egyszer idáig is eljutunk. A főpróbán mindenki izgatott volt. Tudtuk, hogy a táncokat itt lehet utoljára elrontani és rettentően kíváncsiak voltunk egymásra is. Aztán eljött az este hét óra. A bevonuló zene hangjai még mindig a fülünkben csengenek. Felejthetetlen pillanat volt, hiszen ritkán látjuk egymást gyönyörű ruhákban és

ritkán kapunk a fiúktól rózsát. A színvonalas nyitóbeszéd után mindenki egy kicsit talán még idegesebb lett. Elérkezett a nyitótáncok ideje. Először a bécsi keringő, a polka, aztán a francia négyes. Örök emlék volt látni a fiúkat jólöltözötten,

frakkban és egy kicsit izgatottabban, mint a próbákon. Lányok és fiúk egyszerre suhantak végig a parketten.

Valóban bál volt. Szülők és gyermekeik, fiúk és húgaik, lányok és öccseik együtt táncoltak. A tizenegyedik évfolyam (akiknek külön köszönet jár) mindent megtett azért, hogy mi valóban jól érezzük magunkat. Sajnos azonban hirtelen vége lett. A gyertyafénykeringőt mindenki valaki olyan emberrel táncolta, aki valamiért fontos neki. Ettől még nagyobb értéke lett. A táncot még néhány fotózás és a búcsúzás követte. Búcsúzás egymástól, a báltól, a hatalmas élményektől.

Nagyon jól éreztük magunkat és most, amikor a képeket nézegetjük, csak arra gondolunk: Milyen jó lenne még egyszer átélni!

*Hajdú Erzsébet
Szada
(Karolina
Gimnázium)*

Fejezetek a szegedi kegyes iskola történetéből

1836

Augusztus 4. A szárazság miatt az élelmiszerek ára nagyon megugrott, mert június 8. és október 22. között semmi eső sem esett, több tüzeset volt a városban. Gyűjtogatásra gyanakodtak. A szerb iskola mögött támadt tűz majdnem átterjedt a gimnázium épületére. *Grüber* igazgató kérésére 386 kocsi agyagos földdel vonták be 6 hüvelyknyi réteggel a padlást.

A helytartótanács eltiltotta a líceumot attól, hogy a defendálást magyarul tartsuk. Szegény ország, szegény nemzet. Az urak azt hiszik, hogy a magyar nyelv nélkül is boldogulnak ebben az országban.

(*A Historia Domus részlete - 1838*)

Forrás: KacsapRESS

HIRDETMEÉNY

A hazafias felbuzdulásra alapozva az iskolában megalapítottuk a magyar olvasó és gyakorló iskolát. Olyan tagokat hívunk az önképzőkörbe, akik szívükön viselik a magyar nyelv ápolásának ügyét, és önként támogatják a diákkönyvtár megalapítást. A gyakorló ülésen Horváth Cyrill tart előadást a magyar költészetből és a tagok megbírált dolgozataiból négyet felolvasunk. Az összejöveteleinket hetente kétszer tartjuk. A gyakorló ülésen, az olvasó gyűléseken a tagok megbírált dolgozataiból olvassunk fel. A legsikeresebb munkák az Érdemkönyvbe kerülnek, de szeretnénk majd a Kis Világ címmel újságot indítani, amelyben megjelentetjük e jeles alkotásokat.
(*Röpirat - 1840*)

Forrás: KacsapRESS

1841

Február 18. *Reisinger János* líceumi tanár elnyerte a pesti egyetem a történelem tanszéket. Elhagyta Szegedet.

1844

Június 4. A helytartótanács döntése értelmében a rajziskola fűtésére az eddigi 6 öl tűzifa helyett 18 ölt köteles Szeged város adni.

Június 20. A magyar nyelv hivatalossá vált, a tanintézet teljesen magyar nyelvűvé vált.

1845

Május 29. Soha nem látott áradás volt. A szegedi pincék megteltek, az újszegedi házakat, Vedresházát elmosta a víz (vízmagasság: 24 öl 7 láb 6 hüvelyk). A társház pincéjében októberben 3'-nyi vastag homokot hordtak.

1848

Várady Móric és Ziskai Pál gimnáziumi tanárok beálltak nemzetőrnek. Gr. Batthyány Lajos miniszterelnök megszüntette a besoroztatást, mint papi hivatással összeegyeztethetlent.

Augusztus 19. A tanárok kiköltöztek a szegedi rendházból. A szenttamási csata után az iskola sebesültek kórháza volt november 11-ig.

Szeptember 3. Rendkívüli rendi gyűlés volt. *Palotay (Purgstaller) Józsefet* választották meg rendfőnökké, a sze-

gedi házfőnök pedig *Sümeghi Pál* lett. *Valentini János* kormánytanácsosi minőségben Pestre költözött.

December 1. Visszaköltöztek a tanárok, és elkezdődött a tanítás a gimnáziumban. A líceumi oktatás szünetelt, mert a tanulók a harcterekre mentek.

1849

Július közepe Az ország központja lett Szeged. A piarista tanárok ismét kiköltöztek a rendházból, de a sok menekült miatt most csak a külvárosban kaptak szállást.

November 14. Megkezdődött a tanítás, de a kórházként szolgáló épület felújítása még nem készült el, ezért három különböző épületben folyt a tanítás. A társház éléstára kiürült, a város is fizetéképtelen, a házfőnök a sajátjából élmezte társait. 1300 Ft bankopénzt égettek el.

1850

Május 1. A gimnázium épületébe visszaköltöztek. A termet a város a szükséges taneszközökkel felszerelte. A társház számára levezető csatornát ástak, sok embercsont került felszínre.

Szeptember Az intézet a könnyebb adminisztráció miatt kikerült a nagyvárad kerületből, ahová Csongrád megye tartozott, és a pesti kerülethez csatolták.

Október 4. 8 osztályos nagygimnáziummá (12 tanár szükséges hozzá) alakult át a tanítás. A tanítás nyelve magyar.

Október 14. Megkezdődött a tanév. Új tantárgy volt a természetrajz és a görög nyelv.

1851

Ebben az évben próbaképpen a 8. osztályosok érettségi vizsgálaton estek át.

1852

Február 1. *Dr. Tóth János* elfoglalta új állását, akit a helytartótanács az elemi iskolák igazgatójává nevezett ki.

Július Az első érettségi vizsgát tartották a szegedi gimnáziumban 22 tanulóval.

Szeptember 11. *Csajághy Sándor* csanádi püspök Szegedre érkezett. Egy hétig tartózkodott a városban, felkereste a társházat, személyesen köszöntö meg *Nagy Márton* igazgató beiktatása alkalmára írt költeményét. A Thun-rendszer kötelezte a várost, hogy az elemi és a rajziskolai tanári állást az önkormányzat töltsse be. A tanulók száma harmadára, 263 főre csökkent.

Károlyi Attila

Váry Gellért piarista rajza (Forrás: Piarista Levéltár, Bp.)

Bartók-jubileum 2006

Bartók Béla érdeklődése a zene iránt már egész kisgyermek korában megmutatkozott. Négyévesen odamerészkedett a zongorához, és egy ujjal eljátszott fejből kb. 40 dalt. Első zongoratanára édesanyja volt, akinek azonban nyolcévesen már felülmúlta zenei tehetségét. Ekkor már kezd kisebb darabokat is komponálni. Gyerekkori művei közül talán a leghíresebb *A Duna folyása*. Nagyszöllősen lépett fel először nyilvánosan, ahol ezzel a művével, valamint a *Waldstein-szonáta* első tételével óriási sikert aratott. Hét évesen már abszolút hallással rendelkezett.

A gimnáziumot Pozsonyban végezte, ahol első valódi mestere, Erkel László kezei alatt szépen haladt a zongoratanulásban. Tizenhét éves korától már tanítványokat is vállalt.

Az 1900-as évek elején nagyjából másfél éven keresztül nem komponált. *„Alkotó munkásságom azonban e korszakban teljesen parlagon hevert. Most már eltávolodtam Brahms stílusától, Wagneren és Liszten át sem tudtam az áhított új utat megtalálni.”* 1902 februárjában azonban egy koncertet hallgatott, aminek hatására elkezdett rajongani Straussért, s ismét zenét szerrez.

Ezzel egy időben ragadta magával egy nemzeti gondolat ideája, egy olyan eszme, mely szerint a zenében is valami kifejezetten magyarosat kell alkotni. Egyre inkább nacionalista lett, s magát lelkesen azonosította a nemzettel. *„Én részemről egész életemben minden tétren, mindenkor és minden módon egy célt fogok szolgálni: a magyar nemzet és magyar haza javát”.* Külsőségekben is megjelent heves hazafiassága. Utolsó akadémiai hónapjaiban nagy sikert aratott a *Balkezzsel*, melyet 1903 januárjában komponált. Ez a kompozíció ugyanis egy szonátatétel egyedül a balkezre, mely azonban dacára ennek úgy hangzik, *„mintha három kézzel játszanám”.*

1903 nyarára fejezte be *Kossuth* című szimfonikus költeményét, mely tulajdonképpen Strauss *Heldenleben-jének* magyar nemzeti érzelmekkel va-

ló átíratása. A *Kossuth-szimfónia* bemutatója a Vigadóban nemzeti nagy sikert aratott. Bartók zenéje egész teljességében magyar volt. Később persze Manchesterben, ahol nem lehetett nemzeti elfogultsággal számolni, az angol kritikusok túlságosan „straussosnak” tartották, aminek hatására Bartók maga is elidegenedett művétől.

Pár évvel később Vikár Béla nyomdokait követve Kodály Zoltánnal elkezdtek összegyűjteni a magyar lakta falvakból a népdalokat. E gyűjtésnek óriási jelentősége, hogy rengeteg pentaton dallamot találtak, ami egy addig ismeretlen dimenzióját mutatta meg a magyar népzenenek. A népdalkutatás és gyűjtés során Bartók Béla rájött, hogy nem az az igazi magyarság, amit a *Kossuth-szimfónia* megírásakor gondolt. Zenéjében is irányt változtatott, s a

magyar népzene dallamvilágát építette bele műveibe. *„Őszintén bevallom, egészen 23 éves koromig azt hittem (...) csakis ez a fajta magyar népdal (ti. a nóta) van a világon. Akkor azonban – 1904-ben – kezdtem ráunni erre a túllontúl ismert anyagra. Gondolkodóba estem: vajon csakugyan nincs-e több magyar népdal a világon? (...) Lejegyeztem (egy falusi lány) éneke nyomán egyszeribe 5-6 dalt (...) olyan dallamokat, amelyek teljesen elütöttek az ismert városi magyar nóta-típusoktól.”*

Ekkoriban sok zongoradarabja, különösen a *14 Bagatell* merészen szembeszállt a jól épített zenei formákkal. Stílusában csak a legszükségesebb technikai eszközöket használta, mentes maradt minden lényeghez nem tartozó dekoratív elemtől; s később is ezt a stílust folytatta – ahogyan nyilatkozta Amerikában. 1911-ben minden addiginál nagyobb szabású művön dolgozott, *A kékszakállú herceg várán*. Az egyfelvonásos opera a férfi és a nő konfliktusát mutatja be. Valószínű, hogy ezt akkoriban Bartók is személyesen átérezte.

A kékszakállú herceg vára az egyik leggazdagabb Bartók-partitúra, a zene a két szereplő lelki konfliktusának egyszerű ábrázolására szorítkozik, más cselekmény nem történik benne. A szö-

vegkönyv lehetőséget adott neki egy szigorúan szerkesztett, önmagába visszatérő zenei formára. Érezhetően letisztult stílusa, melynek egyre több elemét a népzeneből merítette. Ekkor alakította ki jellegzetes akkordtípusait és hangközszerkezeit. Operáját zongorakivonat formájában nyújtotta be elbírálásra, azonban több helyen is elutasították. Ekkor úgy dönt, hogy visszavonul a zenei élettől: *„engem mint zeneszerzőt hivatalosan kivégeztek. (...) Belenyugodtam tehát abba, hogy ezentúl csak íróasztalom számára írok”.*

A világháború egyszerre elzárta őt Nyugat-Európától, azonban a gyűjtőterületeken tovább tudta folytatni a népdalgyűjtést, ugyanis alacsony testsúlya miatt felmentették a katonáskodás alól. A parasztság körében vigaszt, megnyugvást talált. A falusi életben boldognak érezte magát, elfelejtette a magányt, ami egész életén végighúzódná kínozza.

1915-től ismét komponált, s egy éven belül elkészült mesebalettjével, *A fából faragott királyfi*val. E műben ismét a férfi és a nő ellentétéről van szó, de itt nem olyan mély kettejük szembennállása, mint *A kékszakállú herceg várán*, s itt lehetőség is nyílik a kibékülésre.

Bartók a zenében nem eredeti népdalokat, hanem saját népies dalképleteket használt, s ezekkel tette emberivé a természetet. A zeneszerző a mű komponálását megelőző években nagy bizalmi válságon ment keresztül a nemzettel, s ezeknek az éveknek a keserőségei érződnek a mű központi hősében. A balettot azonban 1917 tavaszán bemutatták, s bár mind a táncosok, mind a zenészek előadhatatlannak tartották, Egisto Tango, kiváló olasz karmester mégis sikerre vitte.

„Az 1917. év döntő változást hozott a budapesti közönségnek műveimmel szemben tanúsított magatartásában: megérhettem végre, hogy egy nagyobb művem, A fából faragott királyfi című táncjátékot Tango Egisto karmester vezénylete alatt zeneileg kifogástalan előadásban hallhattam. 1918-ban ugyancsak Tango mutatta be régebbi színpadi művem, az 1911-ben írt A kékszakállú herceg vára című egyfelvonásos zenedrámát.”

Valaczka János Pál SP

Keresni az Úristen céljait

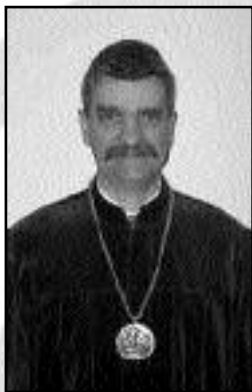
Beszélgetés Balogh Elemér alkotmánybíróval

Szeged köztisztviselőiben álló személyisége köztudottan keresztény elkötelezettségű. Milyen gyökerekből eredeztethető ez az értékrend?

Leginkább a táган vett szülői házból hoztam magammal. Azért tágan vett, mert engem nem csak a szüleim neveltek. Sok tekintetben – főleg a lelkiükben – felbecsülhetetlen segítséget kaptam a keresztszülőimtől. Keresztapám erdész-mérnök volt, keresztanyámnak pedig tanítónői végzettsége volt. Kitelepítették őket mint rendszeridegen egyéneket a Csallóközéből eredetileg Zalaegerszegre. Rájuk állítottak egy spiclit, aki mindenről jelentett, ám néhány év alatt keresztapám megtérítette. Döbbenetes egyéniség volt keresztapám. Édesanyám tanítónő volt, édesapám a megyei tanácsban dolgozott, közalkalmazottak voltak mind a ketten, így templomba csak kora reggeli, vagy hajnali misékre és csak gyerekek nélkül járhattak, ezt világosan megmondták nekik. Én a vasárnapi misékre mindig a keresztszüleimmel jártam. Az értékrendembe belesimult a szüleim hétköznapi realitásokkal számot vető, ugyanakkor határozott kiállást követelő szemléletmódja, és ez a kettő nagyon jól megfér egymással. Mire idekerültem egyetemistaként Szegedre, már elég kiforrott világnézetem alakult ki, amely kifejezetten vallásos, alapvetően katolikus világnézet, minthogy Zalaegerszeg egy masszívan katolikus város volt. Aztán egyetemista koromban nagyon megszerettem a filozófiát. A hivatalos filozófia, amit tanítottak nekünk – dialektikus materializmus meg szocialista materializmus – annyira nem tudtak lebilincselni, de olyan szerencsém volt, hogy egy ságváris tanár, Suki Béla, aki nagyon nagy filozófus volt, meghirdetett nálunk az egyetemen egy kurzust, ami annyira levett a lábunkról többünket, hogy onnantól egy életre elköteleződünk. Ezt azért említem, mert a bölcséleti irodalom sokat segített a hitem intellektuális elmélyítésében. Valahogy bennem egy erős készlet volt, hogy a hitemet, a vallásos meggyőződésemet egy idegen, helyenként ellenséges környezetben is képviselni tudjam. Ezt – főleg egyetemista környezetben – erős intellektuális megalapozottság birtokában gondoltam megtenni, nagyjából talán nem is helytelenül.

Hogyan alakult ki a jogtudomány mellett elköteleződése?

Fokozatosan. A történelmet és az irodalmat nagyon szerettem gimnazista koromban, de megjegyzem, olyan mértékben nem, hogy magyar-történelem szakos tanárnak jelentkeztem volna. Mivel sok jogász volt a családban, én is úgy indultam ennek a pályának, hogy irodalmi, meg történelmi ismeretek szükségesei, a többit majd meglátjuk... Azután a római jog, a jogtörténet, meg a historikus jogi tárgyak nagyon megtetszettek, dolgoztam is a tanszéken, de egész egyetem alatt nem alakult ki bennem, hogy tudományos pályára

kellene lépnem. Ráadásul ez nem is csak elhatározás kérdése volt, mert ehhez státusz kellett, és azt a régi világban sem volt könnyű megszerezni. Az volt a szerencsém, hogy ott a tanszéken pont amikor én végeztem, megürült egy docensi hely, és ebből két tanársegédi státuszt is lehetett kreálni. Egy csoporttársnőmmel – most már ő is professzorasszony – maradtunk bent. Emlékszem, hazatelefonáltam, hogy mi történt, és hogy egy nap alatt kell döntenem és választ adnom. Édesanyámék úgy számoltak, hogy majd hazamegyek öreg napjakra, és gyámolítom őket – hozzáteszem, ez nem is állt távol tőlem. De ez egy nagyon nagy lehetőség volt, és a szüleim örömmel azt mondták, hogy „majd megleszünk valahogy, te csak maradjál ott.” Így történt. A jogtörténeti szakma nagyon nehéz hivatás, kevesen is választják. Az egész országban, ha van tizenöt jogtörténész, akkor lehet, hogy sokat mondok. Hozzám nagyon közel áll, azok közül való vagyok, akik nagyon szívesen, kedvvel végzik. Megvan bennem a szükséges türelem. Ezen a területen az embernek egy fél életet rá kell áldozni, hogy valami komoly eredményt legyen az asztalra. Nem lehet egy-két év alatt nagy dolgokat produkálni. Azt hiszem, édesapámtól örököltem ezt a türelmet. S tőle ered az az aszketikus vonás is, hogy az ember ellenálljon annak a csábításnak, hogy egy jogi diplomával tulajdonképpen sokkal több pénzt is lehet keresni. Régen is így volt már. Ma, ha valaki nagyon jó, nyelveket tud, nagyon rááll erre a pályára, az talál munkát, és szemtelenül sok pénzt is tud keresni. Engem ez az oldala nem kifejezetten von-

zott. Nekem a szellemi értékek nagyobb örömet jelentenek, mint az, hogy milyen kocsival járunk. A másik meg az, hogy a vallási meggyőződésemet egyre mélyült, és egyre inkább beigazolódom láttam, amit a szüleimtől tanultam, hogy az élet fontos értékeire kell koncentrálni, és nem az anyagi dolgokra. Hozzátevé, hogy az ember nem álszent, és nyilván a világhoz hozzátartoznak az anyagiak. Néhány éve jelennek a Wass Albert-könyvek. Most kaptam rá, és olvasom egyiket a másik után. Szinte szóról szóra az én felfogásomat fogalmazza meg. Egyik kedves alapgondolata, amit én is egyre világosabban látok, hogy minden ember alapvetően karrierista. Küldetésnek is lehetne mondani, de a feladat talán kicsit szerényebb megfogalmazás. Ezt a feladatot kell az embernek megtalálnia a maga számára az életben. Hogy ez a feladat milyen anyagi vagy tárgyi külsőségekkel párosul, ez mindig csak járulékos dolog lehet. Ha valaki föleseréli, és nem a helyes sorrendbe rakja ezeket a dolgokat, akkor majdnem biztos, hogy pórul jár, és nem éri el, amit keres. Ellenben, ha az Úristen által kigondolt célokat keresi, akkor, ahogy az Úr is mondja: a többit megkapjátok hozzá ajándékba. Ezt pontosan így tapasztalom az életemben. A gyerekeimnek is mindig ezt próbálom elmagyarázni. A legfontosabb, hogy azt csináld az életben, amit nagyon szeretsz. Biztos lehetsz akkor benne, hogy ez az, amit az Úristen neked kigondolt, és abban is biztos lehetsz, hogy nem kopik fel az állad, mert az ember sokkal hatékonyabban tudja kibontakoztatni az energiáit, képességeit, ha olyan területen dolgozik, ami szíve szerint való. Ennek egy vetületét hadd említsem meg. Az egyetemi pályát a mai napig nem a közismerten túlfizetett pályák közé soroljuk, de például van egy előnye: az ember nagyon könnyen jut hozzá ösztöndíjakhoz. Ehhez persze kell tudni idegen nyelven. Mi összesen négy évig éltünk kint Németországban, és ezek az évek főleg intellektuálisan, de emberségben, világlátásban is rengeteget adtak nekünk amellelt, hogy odakint fil-léres anyagi gondjaink nem voltak. Az Úristen mindig adott annyit, amennyi éppen szükségem volt.

Köztudott, hogy kilenc gyermeket nevelnek feleségével. Ugyanakkor a szintén teljes embert kívánó egyetemi tanári és kutatói pálya mellett sokszor látjuk közéleti szerepben akár egyházközségi, akár városi szinten. Tavaly november óta pe-

dig a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának is tagja. És ott van a legendás péntek esti „apafoci”, amit a legtrikábban hagyna ki. Hogyan fér ennyi minden az életébe?

Ez valamennyire alkati dolog is. Tudatosan pozitív éleztzemplétű emberek vagyunk. Feleségem is, én is mindenben a jót igyekszünk megtalálni. Megvan az istenes dimenziója persze ennek is, mint minden lényeges dolognak. Meggyőződésünk, hogy az Úristen alapvetően jóra, szépre, értékesre hívott meg minket. De ez szükségszerűen göröngyös úton érhető csak el, ami viszont az értéket annál jobban növeli. Megint csak szüleimre, keresztszüleimre utalnék: nálunk állandóan kacagás volt otthon. Panaszkodásnak, kesergésnek sosem volt táptalaja. Főleg így felnőtt fejjel visszagondolva látom ezt nagyon világosan: alapvetően vidám, optimista szellem az, amiben felnövekedtem. Ez nevelés és önevelés kérdése is. Az ember végigpanaszkozhatná az egész életét, hiszen minden nap tele van sok-sok bosszúsággal. Fókuszálni azonban arra kell, amiért az a nap értékes, amiért nekünk adta az Isten. És akkor eltöprekszem amellett minden más. Ez aztán annak a szemléletnek a megerősödését hozza magával, hogy az ember sok kis apró dolognak tud örülni. Ezer apró kis finom öröm van elrejtve az ember életében, amit csak föl kell fedezni, és az egész napot bearányozzák. Minden nap az Úristen elrejt ilyen apró kis örömmorzsákat. Ha ezt az ember meglátja, és átéli, az nagyon nagy töké lehet. El is szoktam mondani, amikor fiatalokkal beszélgetünk, hogy ezeket az apróságokat kell észrevenni.

A közéleti szerepvállalással kapcsolatban: minden tudatos hozzáállás kérdése. Ez embernek sorba kell raknia a teendőit. Egy ferences atyától hallottam, félig vicces, félig komoly megfogalmazásban, hogy „ne keresd a feladatokat, megtalálnak azok téged.” És valóban így van, én soha életemben nem kerestem a feladatokat, kivéve, amikor úgy éreztem, hogy rám tartoznak, vagy szívesen végzem őket. Az ember éli az életét körülbelül ilyen felfogásban, ahogy meséltem, és a környezetet vagy fölfigyel rá, vagy nem. Persze nem szükségszerű, hogy ha valaki rendesen, becsületesen éli az életét, akkor ahhoz látványos megbecsülés tapad. Én ilyen szempontból szerencsés vagyok. Az alkotmánybíróságot például nem lehet elérni, megdolgozni érte, vagy felkészülni rá. Nyilván késznek kell lenni rá, valamilyen szakmai tudásszintet el kell érni, hogy szóba jöhessen az ember, de onnantól kezdve külső tényezőkön múlik, szándékosan nem lehet befolyásolni.

Kötelessége egy keresztény embernek részt vennie a közéletben?

Igen, abszolút. Itt volt egy érdekes ellentét a szüleim és a keresztszüleim között. A szüleim inkább azt a fajta életbölcsestéget hagyták rám, hogy politikai pártba be ne lépjél, a szélsőséges mozgalmaknak közelébe se kerüljél, végezd a dolgodat szorgalmasan, csöndben, becsületesen. Ez egy lehetséges jó életstratégia. Ugyanakkor a keresztszüleimtől bátrabb, egy kicsit hitvallóbb felfogást láttam, és ahogy haladtam előre a korban, egyre inkább úgy éreztem, hogy az Úristen talán kicsit többet vár el, mint azt, hogy szorgalmasan és becsületesen végezzem a szorosán vett munkámat. Sokat jelentettek azok az olvasmányaim, amik a keresztény embernek a modern világban való felelősségéről szóltak. A rendszerváltás előtt valóságos felfogást vallva politizálni teljesen elképzelhetetlen volt. Az ún. nagypolitika nem is vonzott annyira sohasem. Ettől igyekeztem távolságot tartani. De azt, hogy más porondjai is vannak a közösségi szerepvállalásnak, világosan éreztem. Ebben az irányban igyekeztem nyitottnak maradni. A rendszerváltás után megváltozott a helyzet, hiszen a vallás-szabadság – legalábbis formális módon – megvalósult, kinyíltak a kapuk. Mivel a politikai pályán tolongtak és tolonganak azok bőven, akik úgy gondolják, hogy ott a helyük, én nem vágytam oda. Egyre inkább úgy gondolom, hogy igenis a maga helyén, a maga tehetsége és lehetőségei szerint nyíltan, bátran vállalnia kell az embernek keresztényként a közéleti szerepet is. Nagyon igaz a régi bölcsesség: a hatalmat annak kell adni, akit az elkerül. Aki nagyon abba az irányba megy, hogy ő majd tudni fogja, mit kell csinálni, olyan emberre nem szabad a hatalmat bízni. A közélet szükségképpen a hatalom kisebb-nagyobb színtere is, és nagyon embert próbáló. A bűnnek két nagyon veszélyes pólusa van: az egyik az anyagiakhoz, a másik a hatalomhoz való ragaszkodás. Ez nagyon megragadott egy régi lelkigyakorlaton, és azóta is igyekszem, hogy csak szolgáljak. A hatalommal való bánásmódot az Úristen világosan megszabta, hogyan kell, csak nemigen teszi senki: aki vezet, az legyen a legkisebb a közösségben. Ezt nehéz megélni, mert a hatalmi struktúrák olyanok, hogy egész klientúra épül ki szükségképpen. Tehát, még ha a vezetőnek meg is lenne az a készsége, hogy a hatalmát puritán módon gyakorolja, általában nem nagyon tudja ezt megélni, mert hatalmas klientúra van alatta, aminek lételeme, hogy kiszolgálja a hatalmat. Nagyon nehéz átlépni az árnyékon.

Mesélne röviden az Alkotmánybíróság feladatáról?

Ez az intézmény a rendszerváltás pillanataiban jött létre több évtizedes nyugat-

európai tapasztalat eredményeképpen. Minden jogállam számára nagyon hasznos – bár nem szükségszerű – ha van egy olyan privilegizált, kiváltságos helyzetű bírói testület, amelynek a kezében nagyon nagy hatalom van. Hiszen ez nem egy rendes bíróság, nem a különböző ügyek csúcsán helyezkedik el, mint a Legfelsőbb Bíróság. Az Alkotmánybíróság, ahogy a neve is mondja, kifejezetten az Alkotmányon őrökdi, tehát az állam alapvető jogrendjének az őrzője. Döntő részben a jogi normáknak, jogszabályoknak az Alkotmányhoz való viszonyát vizsgáljuk, mindig csak panaszra. Igazából azon őrökdi, hogy a magyar jogrend egy koherens, összefüggő, minél csiszoltabb, minél árnyaltabb, minél értelmezettebb viszonyban álljon az alaptörvénnyel. Normakontroll – így szoktuk mondani kicsit csúnya külföldi szóval –, ez a tevékenységünknek a fő területe. Nem vizsgálunk meg előre minden törvényjavaslatot. Kizárólag beadványokkal, panaszokkal foglalkozunk. Leginkább azért mert egy nyitott szemléletű jogállamban lehet abban bízni, hogy ha egy jogszabályban van valami fals dolog, akkor az valakinek a sérelmére úgylis megmutatkozik. Az illető személy, személyek, vagy adott esetben egész társadalmi csoportok ezt nyilván észreveszik, és szót emelnek. A mi jogkörünk megsemmisítő. A legsúlyosabb szankció, ha egy törvényt vagy jogszabályt egészében vagy részben megsemmisítünk.

Sok példa van arra, hogy egy-egy politikai erő a saját szempontjai alapján értékelje a döntésünket. A mi döntéseink markánsan, kifejezetten jogi tartalmú döntések. A nagy politikai erőknek megvannak természetesen a jogi szakértőik, akik pontosan tudják, hogy miről van szó. A jogilag laikus társadalom irányába történő politikai értelmezések már a kommunikáció színterei, amikhez semmi közünk nincsen. Maradunk egy távolságtartó, diszkrét pozícióban. Talán épp ezért nem mindig tudunk úgy közvetíteni a társadalom irányába, ahogyan szükséges lenne. Csak egy pár hónapja van az Alkotmánybíróságnak saját sajtóreferense, hogy a sajtóban egy kicsit oldottabban, érthetőbben magyarázzuk el a társadalomnak a munkánkat és a döntéseinket. Azt hiszem, hogy az Alkotmánybíróságot övező tisztelet egyik fontos eleme, hogy akik a politika felső síkján mozognak, világosan látják, hogy az Alkotmánybíróság tényleg korrekt, legfeljebb nyelvtanilag nem mindig könnyen érthető módon fogalmazza meg a döntéseit. Durva politikai támadás azt hiszem, soha nem érte még az Alkotmánybíróságot. A magyar jogállamiságnak nagy kincse ez, hogy az Alkotmánybíróság nagy szakmai és morális tekintélynek örvend.

Makovecz Imre kiállítása a szegedi piarista iskolában

A magyar organikus építészet legkiemelkedőbb személyiségének egy 1989-es zalaegerszegi kiállításához írt szövege mit sem veszített aktualitásából.

MIT KELL TUDOMÁSUL VENNÜNK?

Hogy a gyarmatokon legendás hősök nem születnek. Tündéri fény nem veszi körül alakjukat, csak nemzetmentők és halottak fénylenek. A gyarmatokon sértődött és kicsinyes a nép. Nem dicsőségre, hanem jóindulatra vágyik. Az idegenek jóindulatára. Lehet ezt, lehet azt, megengedik ezt, megengedik azt, enyhül a légkör, meg kell érteni azokat is, azok is emberek... Nem születik fény, élet a szellemiek területén. Az alávetettségnek nincsen fénye csak homálya.

Hogy az emberektől elvettek mindent, hogy 40 éve mindenki csak engedelmessé tud, hogy úgy érzi joggal, lop és hazudik.

Hogy Jalta és Potsdam óta se nyugatra, se keletre nem számíthatunk.

Hogy az utódállamok, mint a „kisantant” az I. világháború óta léteznek.

Hogy két háborút elvesztettünk és a győztesek bűnös nemzetként kezelnek bennünket.

Hogy nemzetünk történelmét évszázadok óta győztes idegenek írják.

Hogy termőföldjeinket megmérgeztük.

Hogy erdeinket kivágtuk.

Hogy forrásaink, vizeink, kútjaink mérgezett vizet adnak.

Hogy ünnepeink elenyésztek.

Hogy szokásaink elmerültek a múltba.

Hogy falvaink egyharmadában nincs közigazgatás, nincs orvos, pap, tanító, nem vezet oda autót.

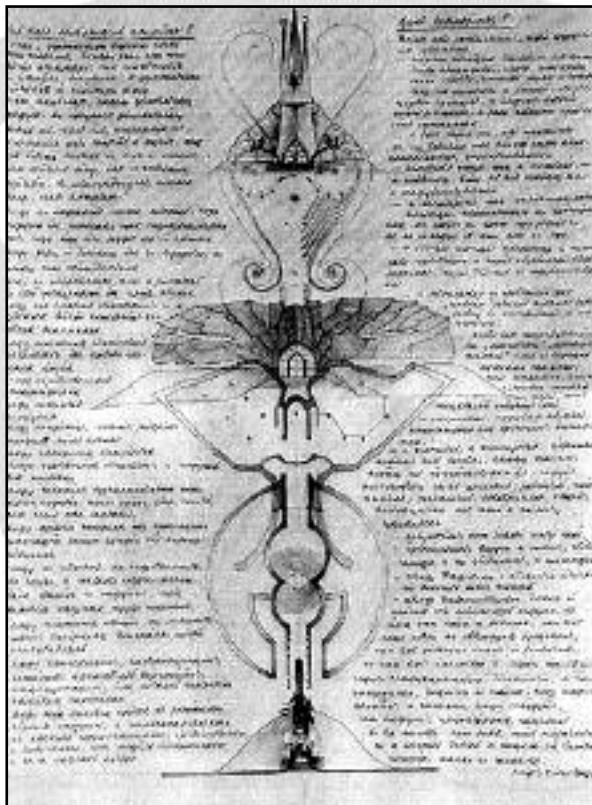
Hogy gypűje vagyunk egy mesterségesen kettévágott Európa közepén két katonai pólusnak.

Hogy az alkohol, az öngyilkosságok, a családi erkölcs felbomlása ellenére is vagyunk, még mindig vagyunk, vegyük tudomásul.

Hogy mindenki ellenére mi magyarok adunk Európának Európához méltó gondolatokat.

Hogy szenvedésünk, hajlékonyságunk, természetes alkalmazkodó képességünk, magányosságunk újra például, szolgálhat bárkinek Európában.

Hogy még mindig erősek és feltámadni képesek vagyunk, a mindennapokban, az alakuló egyesületekben, építészetünkben, kertjeinkben, újra megült ünnepeinkben és a be se vallható hitben.

MIT TEHETÜNK?

Befelé kell fordulnunk, saját ügyeinket kell intéznünk.

Minden községnek önállóan kell lennie, önálló közigazgatás, iskola, munkahely, orvos, rendőr, kereskedő legyen.

Meg kell szüntetni a termelés-elosztás minden fajtáját, a központi adózás mértéktelenségét, a falu adozzon nagyobb részt önmagának.

A föld legyen azé, aki műveli, ha egy faluban csak három ember akar gazdálkodni, akkor gazdálkodhasson.

A kereskedő vegye meg a terméket ne a diktátorok, ezért fel kell szabadítani a nagykereskedelmet. A lakásépítés csak építőiparral lehetséges, adómentességet az építőiparnak.

Ne adjon az állam agy fillért se, de ne is vegye el, ami nem az övé. A tsz-eket fel kell számolni, és minden falu rendelkezzen saját történelmi földjogaival, saját tsz-

szel és magánbirtokkal.

A felvásárlás és élelmiszeripar „hadtáp” jellegét azonnal meg kell szüntetni és visszavinni az u. n. vidékre.

Belül kell megerősödnünk, ha „nemzetközi kötelességeinket” kelet és nyugat egyaránt be akarja hajtani, mert tönkretéve, leerve, kifosztva rosszabb lenni, mint megalázott erősként élni.

Otthonokat, egyesületi házakat, templomokat kell építenünk magunknak.

A szemetet, a szennyvizet, útjainkat nekünk kell kezelni, ahogy magunk tettük ezt évszázadokon át, vegyük birtokba saját utcáinkat, falunkat, városunkat, gyárunkat, földjeinket, vegyük birtokba azt, ami a miénk: hazánkat.

Helyettünk nem teheti senki más.

Építészetünk legyen a miénk, stílusa, rangja, a mi stílusunk, mi rangunk legyen, ahogy Bagódón a tönkretett értékből új becsült érték született.

Ahogy Zalaszentlászlón, Bakon és másutt sok nehézséggel ugyan, de újra van háza a falunak, van hol enni, adni az elhagyott öregeknek és fiataloknak és van hol ünnepelni is, legyen másutt is.

Legyen Nagykaporbakon, Poharszepetken, de Vasban, Somogyban, Békésben és másutt, hogy magunk lehessünk hazánkban, hogy elhiggyük, nem vagyunk alávalóbbak senkinél. És ha mindez nem több mint szórakoztatni a teremtő Istent, a megalázott Európa közepén akkor is megéri.

Élő zene – Élőben?

A tudás hatalom. A zene életérzés. Ismerni a zenét és értően hallgatni – fenomenális élmény.

Többféle zene él mai világunkban. Hogyan is lehet ezeket megismerni? Ezeregy módja van. Elsődleges szükséglet a fül – melyet hallásra teremtett a Jóisten. Másodsorban valami csatorna kell amelyen ez a hanghullám-együttes eljut hozzánk. Hányféleképpen is találkozhatunk zenével? Rádióból, Tv-ből, kottából elénekelve, tábortűz körül, manapság interneten keresztül is akár. Nem utolsósorban azonban ÉLŐBEN – KONCERTEN.

Lehet ezt megközelíteni hivatalosan, jegyet váltva, kiöltözve színházban, művelődési házban szabadtéri színpad közelében, felnőttébbként kocsmában, szórakozóhelyeken is. Esetleg mindez „házhoz” jön, tálcán kínálják! Vajon miért van az, hogy a mostani fiatalok érdektelenségét mutatnak a lehetőségek hazájában?

A szegedi Rambling Blues Trio játszott nálunk
(Fotó: Kádár Levente)

Örömmel és lelkesedéssel jöttem el február 16-án a szegedi RAMBLING BLUES trió koncertjére ide, a piarista gimnázium dísztermébe. Én már tudtam, mire jövök, hiszen hallottam őket többször.

A fantasztikus esten nemcsak a 20-as 30-as évekből hallhattunk blues zeneszámokat, hanem napjaink fiatal zenészeinek saját szerzeményét, illetve exotikus, jódlizós „hepaj” zenét. Kaptunk egy kis ízelítőt a számok eredetéről és előadóiról is.

Nehéz volt ülve hallgatni, hiszen nemcsak az előadók művészi alakítása, hanem a ritmus is igencsak magával ragadó volt.

Sajnálom azokat, akik nem jöttek el: 90 perc élménytől fosztották meg magukat.

TTK

(A zenekar vezetőjével készített interjú a következő lapszámunkban olvasható.)

AZ ISKOLÁNKBAN MŰKÖDŐ
KULTURÁLIS KÖZPONT
SZERETETTEL HÍV ÉS VÁR
MINDENKIT RENDEZVÉNYEIRE.
A PROGRAM MEGTALÁLHATÓ
A WWW.SZEPI.HU HONLAPON.
ÉRDEKLŐDNI LEHET
A 62/549-090-ES TELEFONSZÁMON.

DEUTSCHE RUBRIK

A korábbi számunkban megjelent vers és fordítása:

Joseph Freiherr von Eichendorff
WINTRNACHT

Verschneit liegt rings die ganze Welt,
Ich hab nichts, was mich freuet,
Verlassen steht ein Baum im Feld,
Hat längst sein Laub verstreuet.

Der Wind nur geht bei stiller Nacht
und rüttelt an dem Baume.
Da rührt er seine Wipfel sacht
Und redet wie im Traume.

Er träumt von künftger Frühlingszeit,
Von Grün und Quellenrauschen.
Wo er im neuen Blütenkleid
Zu Gottes Lob wird rauschen.

Körülem az egész világ behavazottan
hever,
Nincs semmim, aminek örülök,
Elhagyatottan áll egy fa a mezőn,
Régen lehullajtotta lombját.

Csak a szél jár a csendes éjszakában,
És megborzong a fán.
Ekkor lassan megrezzenti csúcsát,
és mint az álomban felkiált.

Az eljövendő kikeletről álmodott
a zöldről és a forráscsobogásról.
Ahol majd ő az Isten dicséretét
új virágruhában hirdeti.

(Szűcs József (10. b) fordítása)

GEDICHT VON WILHELM BUSCH
ÜBER EINEN VERLIEBTEN
SCHMETTERLING

Sie war ein Blümlein hübsch und fein,
Hell aufgeblüht im Sonnenschein.

Er war ein junger Schmetterling,
Der selig an der Blume hing.

Oft kam ein Bienlein mit Gebrumm
Und nascht und säuselt da herum.

Oft kroch ein Käfer kribbelkrab
Am hübschen Blümlein auf und ab.

Ach Gott, wie das dem Schmetterling
So schmerzlich durch die Seele ging.

Doch was am meisten ihn entsetzt,
Das Allerschlimmste kam zuletzt.

Ein alter Esel fraß die ganze
Von ihm so heißgeliebte Pflanze.

A fordításokat a nemes@szepi.hu
címmel kérjük beküldeni március 19-ig.

NEGYEDIK FEJ: CSAK EGY KIS IRIGYSÉG

„Csak az enyém vagy, kis vagyonom, kis autóm, összegyűjtött százezrecskéim.
Megóvlok benneteket a sok prédalesőtől. Csak azt tudnám, másoknak miért van több?”

Lovagi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a fenti kijelentés nem tőlem származik,
csupán úton-útfélen hallom. Az ellenkezőjét ritkábban.
Szent György

A KISMÓKUS FÉL DIÓJA

Egyszer egy kismókus talált egy fél diót. Az erdőszélén kistestvérével játszott éppen, de a testvérke semmit sem tudott az egésztől. A fél dió ott pihent a fűben, és Mókus Péter, mihe-lyt észrevette, egy szót sem szólt, csak zsebre tette. Azt gondolta, hogy olyan icipici az a fél diócska, hogy ha még megosztja, alig marad egy falatnyi belőle.

A testvérke úgyis elfutott előre, mert pillét kergetett és vidáman kiáltott neki:
– Gyere már, Peti! Nézd csak, a szárnya milyen szép, sárga! És mennyi áfonyalevél van itt! ... Gyere no, adok valamit!

Gombát is szedett. Mosolyogva hozta, hogy jószívvel megossa. Mókus Péter mélyen a földre nézett, úgy nem szerette ezt az egészet! Csak nyelt, csak nyelt nagyot. Prémis kis zsebében szorongatta a diófalatot. Majd később, egy óvatlan pillanatban, ha a testvérke nem néz hátra, megeszegeti uzsonnára. A nap ragyogott, térdig virágban jártak, száz roskadó mogyoróbokrot láttak, de a mókus csak a diót vigyázta. Ha rágondolt, összefutott a nyála! ...

Megizzadt a bezárt mókustenyerke; a fél dió égette, mint a láng! Seholy egy zugot nem talált, ahol nyugodtan bekaphatta volna, mert folyton ott ugrált a kistestvére. Ezért a drága kincset mélyebbre süllyesztette a zsebébe.

Hát, amint mendegéltek, a fodros patakon ringott egy nyírfakéreg. Mókusnak pompás csónak! Testvére hívta:

– Gyere, szállj be, Péter!

Ő meg csak duzzogott, állt zsebre dugott kézzel:

– Most nem, majd holnap!

Hogyne, hogy elveszítse közben a fél diót, vagy beejtse a vízbe, és valaki meglássa!

Beljebb az erdőben, egy szép tisztáson víg mókusok másztak egy farakásra. Tizenöt szemfüles gyerek! ... A diót elővenni megint nem lehetett, mert biztosan kértek volna belőle.

Hát fogta, bundácskájába szinte begom-

bolta, és odaszoritotta a szívéhez. Oly drága volt kicsiny gerezdje, hisz ő szerezte!

A többi mókus hintázott vidáman, leugráltak az ágat eleresztve. A testvérkéje is közéjük állt, csak Péter gubbasztott magában. Dacosan leste, mikor tudná a fél diót megenni.

Kérdezték: – Mi bajod?

– Ő ... ő ... ő ... semmi, semmi! - felelte búsan, és elszorult a torka. A fél diócskát most a legmélyebb zsebébe tolta. Majd később eszi meg. Azért sem ad belőle senkinek! ...

... Mire megnyúlt a sok-sok árnyék, elfáradtak a mókusok, és véget ért a játék. Megint odajött a testvérke. Orrocskáját szelíden a füléhez dugta, úgy súgta:

– Anyuka vár! Ideje hazamenni az odúba! Kérte is, hogy vezesse, de Peti odmordult:

– Csak siess te szaporán előre, mert utolér az este!

Ő maga hátul baktatott, zsebét kotor-ta, s kivette gyorsan a kis diófalatot. Félig kivájta már a mohó, kicsi körme, amikor fentről a bagoly belemordult a csöndbe:

– Huhúú! Siessetek, mert indulok vadászni, ha sötétségbe borul a hegy-oldal!

Péter megint megállt a fél dióval, és hamar visszadugta rejtekébe, nehogy meglássa a testvére.

Amikor hazaértek, a nagy fa alatt Péter körülnézett. A kistestvért a fára megint elpreküdte, ő meg lopva leült a fűbe, hogy most! ... no most! ... a féltett

fél diócskát megeszi végre! ... Ó, úgy belesimult a tenyerébe, oly illatos volt, húsos és fehér! Nem adta volna oda semmiért!

Jobb így, hogy még anyu sem látja, mert ő kettévágná menten, hisz' őket mindig egyformán szereti. De akkor mi marad neki? Ilyen picit minek felezzen? – Így naagszerű! Bekaplak, fél diócska! Fogta ... ám ebben a percben, a szemközti bokorban valami rezzent! Talán a nyest maga? Az leskel itt, ha közeleg az éjszaka!

A fél diócska nagyot koppant. Ki tudja, hová pottyant! S uccu neki! Kúszott az irigy Mókus Péter, míg oda nem ért fel, hol nyitva várta már az odúajtó.

A bokorból meg kinézett egy szajkó, szemtelenül, lármásan és vidáman:

– Ej, éppen egy ilyen ízes, húsos, fehér kis fél dióra vágytam! Felkapta cserfes csőre, s boldogan tűnt el vele az erdőben!

Odafent Péter nagy könnyet törölt szét a tenyerével, pedig mindenki mosolyogva várta, kedves, otthoni arcok. Anyu se látta, apu se látta a csúf kudarcot. És mikor bebújtak a mohaágyba a kedves kistestvérrrel, az halkán odasúgta:
– De soká jöttél, Péter! Pedig van számodra egy nagy meglepetésem!

– Ugyan mi?

– Ma a réten egy fél diót találtam. Tudtam, hogy szereted. Nézd, elhoztam neked!

A jó kis testvér így beszélt, és képzeljétek! Odaadta a szép dió ... másik felét!

Szerencse, hogy a szentjánosbogár lámpása már kihunytt, mert Mókus Péter fülíg elpirult, hogy lám, a másik, a kistestvér, aki alig ér neki válláig, s akit ő becsapott, úgy szereti, hogy odaadná az egész falatot!

Úgy szégyellte magát! ... nem kért, csak egy parányi harapást, és a fejét lehorgasztotta. Gyomrának a kevés is jólesett, kis szívét mégis egész éjjel nyomta a fél diócska ...

Répa és Retek pontyot rendel a vendéglőben. Répa kettészeli és kiveszi a tálból a nagyobb darabot.

- Na, ez igazán nem szép tőled! - mordul rá Retek. - Ha én osztottam volna el, biztosan a kisebb darabot vettem volna ki magamnak.
- Na, látod! - feleli Répa. - Azt kaptad!

Matusz Péter grafikája

A misszionárius, aki kannibálokat ment téríteni, hazamegy szabadságra. A barátai érdeklődnek, hogy nehéz-e a hittérítés?

– Hát elég nehéz, de annyit már elértem, hogy pénteken csak halászt esznek.

Forrás: Óvári sárkánykönyv

Idén, február 18-án és 19-én, immár 7. alkalommal került megrendezésre a

SZEPI-Kupa 2006

SzePi-Kupa Nemzetközi Középiskolás Teremlabdarúgó Torna. A rendezvény fő céljai változatlanul a labdarúgás népszerűsítése, valamint verseny lehetőség biztosítása a középiskolás korosztály számára, de gimnáziumunk a testvériskolákkal való kapcsolattartás egyik fő lehetőségének is tekintti a SzePi-Kupát. Ennek megfelelően a 10 szegedi és 2 vidéki (Makó, Kecskeméti Piár) csapat mellett, ezúttal egyedüli külföldi indulóként, temesvári testvériskolánkat is vendégül láttuk tornánkon. A temesváriak nem kevés áldozatot hoztak, hogy eljöhessenek Szegedre. Egyrészt, meglehetősen hosszú utat tettek meg egy mikrobuszba tömörülve, másrészt még fizetniük is kellett a határátlépésnél. Az aradiak hasonló okokból kifolyólag nem vállalták az utat, így fordulhatott elő, hogy idén csak egy külföldi csapat vendégeskedett a tornán. Edzőjük, Garlovics Gyula jókedélyűen nyilatkozott lapunknak vasárnap, az eredményhirdetés után:

– Önök voltak idén az egyetlen külföldi csapat a mezőnyben. Elégedettek a körülményekkel?

– Maradékalanul. Nagyon kellemes környezet fogad itt minket már évek óta, jó a szállás, jó a menza, és kedvesek az itteni emberek is. Úgyhogy, szívesen jövünk el majd jövőre is Szegedre.

– Ma már csak nézőként voltak jelen. Csalódtok emiatt?

– Nem mondanám, én elégedett vagyok a csapattal. Szívvel-lélekkel harcoltak a srácok, csak hát egyelőre ennyi a tudásuk.

– Önnek van viszonyítási alapja. Hogy látja, Romániában vagy itt, Magyarországon van magasabb szinten az iskolai foci?

– Jó kérdés... Nehéz összehasonlítani ilyen szempontból a két országot, mert Romániában rosszabbak a körülmények. Temesváron például nincs is teremtorna, mert egész egyszerűen nincs hol megrendezni. Így összességében talán iskolai szinten a magyar foci jobban áll, bár kint is van sok ügyes fiú. Viszont a román nagyválogatott jobb, mint a magyar!

– Hát, ezzel sajnos nem tudok vitatkozni...

Összesen tehát 14 csapat indult idén a SzePi-Kupán, és ezek 4 csoportba lettek beosztva. Hogy miként, arról csapatunk edzője, Zsova Tamás tanár úr nyilatkozott:

– Három csapatot kiemeltünk az alapján, hogy az előző években ők voltak a legeredményesebbek a kupán, és magunkat is kiemeltük a házigazda jogán. Így mind a négy csoportba jutott egy kiemelt, melléjük sorsoltuk ki a többi csapatot. Ezzel az volt a célunk, hogy legalább az elején elkerüljük azokat a csapatokat, akikről előzetesen is tudtuk, hogy erősek lesznek. Két négy, illetve két háromfős csoport volt, s

mi az egyik háromfősbe kerültünk, ami azért is volt jó, mert sejteni lehetett, hogy egy esetleges győzelem esetén már egyes ut vezet majd a nyolcas döntőbe. A sorsolás kedvezően alakult számunkra, hiszen kevésbé erős csapatokat kaptunk ellenfélül.

Csapatunk kedvező előjelekkel várhatta tehát a csoportmérkőzéseket, melyekre február 18-án, szombaton került sor, habár az első számú kapusunk, Tóth Péter (11.b) betegség miatt nem tudott részt venni a tornán. Így a csapat összeállítás:

Álló sor: Borbás Bálint, Jagicza Gergely (11.a), Köröndi Péter (11.b), Góré Dániel (12.a), Szűcs Bálint és Dávid Ferenc (11.a); Guggolnak: Fudala Márk (11.b), Szrenka Tamás (10.b), Szrenka Gábor (10.a) és Szrenka Szabolcs (12.b).

Az első mérkőzésen bebizonyosodott, hogy valóban verhető ellenfelekkel állunk szemben, de sajnos egy-két buta kapott gól miatt alulmaradtunk, a Tömörkény nyert 3-1-re. Így aztán a második csoportmeccsen abban a tudatban léphettünk pályára, hogy ha ezt a meccset is elszúrjuk, akkor holnap már be se kell jönnünk. De mi vasárnap is játszani akartunk, hát összekaptuk magunkat és a rendkívül gyengé, legalábbis rendkívül gyengének tűnő Kosuth Zsuzsa ellen 4-0-ra nyertünk. Azon a napon már nem volt több meccsünk, hát a csapat zöme hazaindult. Ők másnap csak hosszú győzködés után voltak hajlandóak elhinni a maradéknak, hogy tegnap, a csoport utolsó meccsén a Kosuth Zsuzsa valószínűleg megtáltosodott és 4-0-val átgázolt a Tömörkényen. Márpedig ez történt, és így – körbeverés után – legjobb gólaránnyal mi lettünk a csoportelsők. Így a második csoport második helyezettjével, Makóval mérkőzhettünk meg a négy közé jutásért. Makó ellen jól játszottunk, s bár itt is kaptunk egy-két könnyen elkerülhető gólt, összességében végig uraltuk a meccset, és 4-2-re nyertünk. A döntőbe jutásért az addig remeklő Hanságit kellett volna legyőznünk. Nem sikerült, de helytálltunk, „csak” 4-2-re kaptunk ki. Reménykedve vártuk viszont a bronzmeccset, so-

ros ellenfelünkkel, a Gábor Dénessel ugyanis a SzePi-Kupa előtti szerdán arány-

lag szoros, kiegyenlített edzőmeccset tudtunk játszani. A mostani meccs sem hozott teljesen sima Gábor Dénes-győzelmet, de végül a vendégek nyertek 5-2-re. Így nekünk maradt a 4. hely, no meg a tisztes helytállás, de ennél nagyobb eredmény elérésében nem is reménykedtünk igazán.

Zsova tanár úr így értékelte a látottakat:

– Én meg vagyok elégedve, és nagyon örülök neki, hogy ilyen eredmény született, elsődleges célom az volt, hogy a nyolc közé jussunk. Már ez is nagy eredmény. Szerintem a csapat a Galamb (Makó) ellen játszott a legjobban: ott mindenki jó teljesítményt nyújtott. A négy közé jutásnak már tényleg nagyon örültem. Ott már csak jobb csapatok voltak nálunk. Tehát összességében elégedett vagyok, a negyedik helyet jónak tartom, ez most egy kis önbizalom növelő. Remélem, hogy ez segít majd a későbbiekben. És külön köszönet Köröndi Péternek, aki Tóth Peti távollétében beugrott kapus posztra és – bár kicsit talán ijedten, de – lelkesen védett.

Ami a többi csapatot illeti, vasárnapra már csak egy nem szegedi csapat, a Makó maradt versenyben, de rajtunk ugyebár ők sem jutottak már túl. Tehát a mostani SzePi-Kupa a szegedi csapatok uralmát hozta, de remélhetőleg a messzebből érkezőknek sem ment el azért a kedvük ettől a fajta megmérettetéstől. A döntőbe rajtunk keresztül a Hansági, illetve – a Gábor Dénest hetesekkel legyőzve – a Deák jutott be. Utóbbi csapat revansra készült, ugyanis még a szombati csoportmérkőzések alkalmával a Hansági simán 3-0-ra nyert a két csapat mérkőzésén. A Deák végül sikeresen kiegyenlítette a számlát, minden a szombati meccsen bekapott góllal válaszoltak a döntőben, ahol ezúttal ők nyertek, éppen 3-0 arányban. A vándorserleg tehát mostantól egy évig a deákosok vitrinjében díszel majd. Edzőjük, Dargó Ferenc készüléssel választott kérdéseimre:

– Megnyerték a kupát, gondolom jövőre is szívesen látogatnak majd hozzánk...

– Természetesen igen, most is nagyon szívesen jöttünk. Nagyon színvonalas torna volt, nem voltak durva szabálytalanságok, a játékosaim úgy edződhettek, hogy közben nem volt veszélyben a testi épségük. De a legfontosabb tényleg a színvonal volt. Büszke vagyok a győzelem miatt a fiúkra, és ők is büszkéek lehetnek magukra.

A különdíjasok: legjobb játékos Bai Szabolcs (Tápai Antal Szakközépiskola), legjobb kapus Kander Máté (Deák), gólkirály Géczi Tibor (Gábor Dénes).

Borbás Bálint 11.a

Köpesek aranyból

– Rembrandt festményén Ábrahám befogja fölázdozásra szánt fiának a szemét. Miért?

– Hogy ki tudja végezni...

– Az esszénusok csak nemrég bukkan-
tak föl...

– I. Ulászlót Luxemburgi Zsigmond ha-
lála után rakták meg királlyá...

– Illyés Gyula már egészen fiatalon ...
na jó, nem annyira egészen fiatalon,
de már írogat...

– Miben áll Illyés politikai meggyőződé-
se?

– Illyés meg van győződve a politiká-
ról...

– Hogyan nevezzük más néven a lutherá-
nusokat?

– Evangélista

– Jeanne d'Arcot kiadták az angolok-
nak, akik mágiával megégették...

– Az orleans-i szűz győzelmet aratott
az angolok fölött. Tettéért azonban
máglyahalálra ítélték...

– A királyi monopólium kibányászásá-
ért a bányászok urburát fizettek...

– Károly Róbert nem szedte be a mono-
póliumot, mert a magyar forint erős
volt...

– Károly Róbertnek olyan hatalma volt,
mely tekintélyt vont maga után...

– A humanizmus középpontjában egy
ember áll, ezért emberközpontúságnak
is nevezzük...

Papp Attila gyűjtése

Ezúton értesítjük kedves öregdiák
olvasóinkat, hogy akik az előző lap-
számhoz mellékelte kérdőívet nem
küldték vissza címük pontos meg-
jelölésével, azoknak nem tudjuk
tovább postázni a PIÁR FUTÁRT
A szerk.

**DUGONICS ANDRÁS
ALAPÍTVÁNY**

**SZÁMLASZÁM:
10402805-28012423-00000000**

ADÓSZÁM: 19083924-1-0

Feltéve	Bukjél!		EEE	Akasztófa	Varázslato sírítés		
	Görög fölső			Súlyos			
Megfejtés (1)							
Zsuzsa hercegné	Párt összead				Indték		
	Megfejtés (2)				Páralan roburt		
		Régi RAM-fajta	A mongol- oknak arany volt belőle				
Kocso- nyás anya					Him kecske		
Hurok idél					Ágyúvaló		
			Csuk				Eavesek
			Éjjeli égi vágó - test				
Ell	Fel- sóhajlás			A gyorsulás jele	Folyni kezd		
	Angolul vannak they...				Itt van Pakos Póni fogadó		
Amikor		Úgy					
Minden bábutkút a tekepályán		Vagy angolul					
				Nemesi			

A rejtvényt Márton Imre készítette.

Ebben a hónapban egy Márai-idézetet rejtettünk el megfejtésként. A megfejtéseket 2006. március 19-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elküldeni e-mail címünkre: piarfutar@szepi.hu. Előző rejtvényünk megfejtése: *Mert meggyógyította az anyósát.* Makhajda Péter (9.a) nyert könyvet. Jutalmát átveheti a könyvtárban.

A KOMMUNIZMUS 7 CSODÁJA

1. Mindenkinek volt munkája.
2. Bár mindenkinek volt munkája, senki sem csinált semmit.
3. Bár senki sem csinált semmit, a terv 100% fölött volt teljesítve.
4. Bár a terv 100% fölött volt teljesítve, mégsem lehetett semmit kapni.
5. Bár nem lehetett semmit sem kapni, mindenkinek megvolt mindene.
6. Bár mindenkinek megvolt mindene, mégis mindenki lopott.
7. Bár mindenki lopott, mégsem hiányzott soha semmi.

A kommunizmus áldozatainak
emléknapja: február 25.

PIÁR FUTÁR - KIADJA a Dugonics András Piarista Gimnázium a Dugonics András Alapítvány támogatásával. Számlaszám: 10402805-28012423-00000000 - SZERKESZTŐSÉG 6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14. T: 62/549-090, E-mail: piarfutar@szepi.hu, Lapengedély száma: 2.2.4/1513/2003. Szerkesztőségi ülés minden szerdán 14.30 óratól a szerkesztőségben. - FELELŐS KIADÓ Szilvássy László SP - SZERKESZTŐ Mészáros Ferenc - MUNKATÁRSÁK Borbás Bálint, Szűcs Péter Pál, Török Tibor, Varga Iván - FOTÓ Kádár Levente - KORREKTÚRA Mészárosné Szabó Tünde, Papp Attila - NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS Férc-Szemes Áron - NYOMÁS Friss Nyomda - Megjelenik havonta, 1000 példányban. Kizárólag belső terjesztésre.